

Regulamin
Konkursu na opracowanie koncepcji wizualnej „witacza”
Województwa Zachodniopomorskiego.

§ 1
Postanowienia ogólne

1. Niniejszy Regulamin określa zasady, zakres i warunki uczestnictwa w Konkursie na opracowanie koncepcji wizualnej „witacza” Województwa Zachodniopomorskiego, zwanego dalej Konkursem.
2. Organizatorem konkursu jest Województwo Zachodniopomorskie, ul. Korsarzy 34, 70-540 Szczecin, NIP 851-28-71-498, zwane dalej Organizatorem.
3. Za wszelkie organizacyjne kwestie związane z Konkursem odpowiada Sekretariat Konkursu: Biuro Promocji w Gabiniecie Marszałka Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, Pl. Hołdu Pruskiego 8, 70-550 Szczecin pok. 32.
4. Celem konkursu jest wyłonienie współczesnej i oryginalnej koncepcji wizualnej „witacza” Województwa Zachodniopomorskiego.

§ 2
Założenia organizacyjne

1. Konkurs ma charakter otwarty i jednoetapowy. Skierowany jest do wszystkich zainteresowanych osób powyżej 18 roku życia, a w szczególności do grafików i studentów kierunków artystycznych i architektonicznych.
2. Przedmiotem konkursu jest opracowanie koncepcji wizualnej „witacza” - znaku promocyjno-informacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego – elementu małej architektury, ustawionego w skrajni drogi, trwale związanego z gruntem, który zostanie ustawiony przy wojewódzkich i powiatowych drogach na granicach Województwa Zachodniopomorskiego.
3. Oprócz funkcji informacyjnej „witacz” powinien definiować charakter regionu i stanowić charakterystyczny znak kojarzony z regionem. Tematem inspiracji przy tworzeniu projektu powinno być Województwo Zachodniopomorskie (mieszkańcy, architektura, kultura, historia) w kontekście przyjaznego i gościnnego regionu.
4. Koncepcja wizualna powinna także nawiązywać do Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego, który to umożliwia ciągły rozwój województwa m.in. poprzez budowę infrastruktury drogowej, transportowej, energetycznej a także poprawę warunków życia mieszkańców poprzez inwestowanie w ochronę środowiska naturalnego oraz infrastrukturę społeczną, zarówno edukacyjną, sportową, jak i ochronę zdrowia.
5. Projekty mogą być realizowane pojedynczo lub zespołowo.
6. Każdy uczestnik konkursu może złożyć maksymalnie 3 komplety wizualizacji „witacza”.
7. W Konkursie nie mogą brać udziału pracownicy lub członkowie rodzin pracowników Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego lub Członków Komisji Konkursowej. Za członków rodziny uważa się wstępnych, zstępnych, rodzeństwo, małżonka, małżonków wstępnych, zstępnych i rodzeństwa, osobę pozostającą w stosunku przysposobienia lub faktycznym pożyciu.
8. Osoby uczestniczące w Konkursie powinny przygotować projekt koncepcji wizualnej wraz z opisem i dostarczyć je do Sekretariatu Konkursu w terminie do dnia 30 czerwca 2015 roku – decyduje termin dostarczenia pracy do Sekretariatu Konkursu lub data stempla pocztowego.

§ 3
Warunki uczestnictwa

1. Udział w Konkursie jest bezpłatny i dobrowolny.
2. Do Konkursu mogą przystąpić osoby, które zapoznały się z Regulaminem Konkursu i akceptują jego postanowienia.
3. Warunkiem udziału w Konkursie jest dostarczenie do Sekretariatu Konkursu w okresie od dnia 27 marca do dnia 30 czerwca 2015 r..pracy konkursowej, wraz z wypełnionym i podpisanym:
a/ Formularzem Zgłoszeniowym z oświadczeniem (Załącznik nr 1 do Regulaminu Konkursu)
b/ Umowy o nieodpłatnym przekazaniu majątkowych praw autorskich do zwycięskiego projektu, której wzór stanowi Załącznik nr 2 do niniejszego Regulaminu, które można pobrać ze strony internetowej Organizatora www.rpo.wzp.pl, www.wzp.pl.

4. W konkursie mogą brać udział osoby indywidualnie oraz zespoły projektowe (więcej niż jedna osoba fizyczna). Każdy zespół traktowany jest jako pojedynczy Uczestnik. Zespół wyznacza osobę, która reprezentuje go w Konkursie. W takim przypadku wszyscy uczestnicy odrębnie obowiązani są do złożenia w Sekretariacie Konkursu Formularza Zgłoszeniowego oraz Umowy.
5. Złożenie przez uczestnika Formularza Zgłoszeniowego w Sekretariacie Konkursu jest równoznaczne z akceptacją Regulaminu Konkursu.
6. Prace składane bez podpisanego Formularza Zgłoszeniowego oraz Umowy, o której mowa w ust. 3 lit. b/ nie będą oceniane.
7. Koncepcja wizualna „witacza” musi być projektem autorskim.
8. W sytuacji gdy koncepcja wizualna „witacza” stanowi pracę dyplomową Uczestnika, obowiązany jest on dołączyć do Formularza Zgłoszeniowego oświadczenie uczelni dotyczące pozwolenia na publikację i rozpowszechnianie pracy przez Organizatora.
9. Autor pracy konkursowej nie może umieszczać żadnego znaku identyfikującego pracę z autorem w żaden inny sposób niż określony w niniejszym Regulaminie.
10. Wszelkie koszty związane z przygotowaniem i złożeniem koncepcji konkursowej ponosi Uczestnik Konkursu.

§ 4

Wymagania techniczne pracy konkursowej.

1. Dopuszcza się kompozycję form wolnostojących o układzie horyzontalnym lub wertykalnym.
2. Projektowana kompozycja nie powinna przekroczyć 6 m długości (wymiar równoległy do osi jezdni), i 2 m szerokości (wymiar prostopadły do osi jezdni) i 6 m wysokości.
3. Kolorystyka i forma koncepcji wizualnej witacza powinna w zasadniczy sposób odróżnić nośnik od znaków drogowych, a w szczególności od tablic drogowskazowych. Jednocześnie musi ściśle nawiązywać do istniejącego Systemu Identyfikacji Wizualnej Marki Województwa Zachodniopomorskiego (dostępny na stronie internetowej www.siw.wzp.pl).
4. W koncepcji wizualnej „witacza” należy zastosować wg. zaleceń zawartych w SIW obowiązujący logotyp WZP Pomorze Zachodnie w skali wystarczającej na jego identyfikację.
5. Przy tworzeniu koncepcji należy uwzględnić, że projekt powinien zawierać: logo Narodowej Strategii Spójności Program Regionalny oraz flagę Unii Europejskiej z podpisem Unia Europejska oraz Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego. Logotypy te powinny być dyskretnie umieszczone na projektowanej instalacji, najlepiej w dolnej części „witacza”.
6. Oznakowanie w koncepcji wizualnej „witacza” powinno znajdować się na płaszczyźnie ustawionej w sposób prostopadły do kierunku jazdy.
7. Zawarty na witaczu komunikat musi być czytelny zarówno dla wjeżdżających jak i wyjeżdżających, szczególnie biorąc pod uwagę dużą prędkość z jaką mogą poruszać się samochody.
8. W opracowanej koncepcji wizualnej „witacza” wymaga się zastosowania wyłącznie materiałów trwałych, budowlanych o najwyższych parametrach estetycznych i technicznych. Zastosowane materiały powinny być odporne na różne warunki atmosferyczne.
9. Witacz powinien spełniać swoją funkcję również po zmroku i nocą

§ 5

Forma opracowania i przekazania koncepcji wizualnej „witacza”

1. Opracowana koncepcja wizualna „witacza” ma być pracą autorską złożoną z wizualizacji i opisu przyjętych rozwiązań technologicznych.
2. Część opisowa powinna zawierać krótką prezentację koncepcji przyjętej przez autora (maksymalnie na 1 stronie formatu A4) oraz opis przyjętych rozwiązań technologicznych i materiałowych dotyczących (także montażu i konserwacji).
3. Opis powinien zawierać szacunkowy kosztorys realizacji przyjętej koncepcji wizualnej (górną granicą projektu nie powinna przekraczać kwoty 30 000 zł).
4. Część graficzna powinna zawierać wizualizację opracowanej koncepcji w wersji 2D, w kontekście przestrzennym (widok, z przodu, z tyłu i z boku taki jak widzi użytkownik drogi) oraz przedstawienie projektu w rzutach izometrycznych.
5. Koncepcja wizualna powinna być zaprezentowana w formie wydruku (formacie A2), oraz zapisana w pliku w formacie PDF zapisanym na nośniku CD.

§ 6

Miejsce i termin składania prac konkursowych przez uczestników dopuszczonych do udziału w konkursie

1. Prace konkursowe należy składać w Sekretariacie Konkursu, w godzinach pracy Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego, tj. 7.30-15.30, przesłać pocztą bądź kurierem.
2. Prace należy składać w kopercie wraz z umieszczonymi zaklejonymi dwiema osobnymi kopertami, pierwszą zawierającą Formularz Zgłoszeniowy i Umowę, drugą zawierającą opracowaną koncepcję wizualną „witacza” Województwa Zachodniopomorskiego.
3. Koperta wewnętrzna, w której znajduje się opracowana koncepcja wizualna „witacza” powinna zawierać kod nadany sobie samemu przez autora. Kod powinien składać się z trzech dowolnie wybranych cyfr oraz trzech liter. Ten sam kod powinien znajdować się również na każdej stronie pracy konkursowej.
4. Druga koperta wewnętrzna, w której znajduje się wypełniony Formularz Zgłoszeniowy/Formularze i podpisana Umowa/Umowy powinna być starannie zaklejona i nieprzeźroczysta oraz powinna zostać oznaczona tym samym kodem co pierwsza.
5. Obie koperty powinny zostać włożone do trzeciej koperty, którą należy opisać w następujący sposób: Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego Biuro Promocji Gabinetu Marszałka, pl. Hołdu Pruskiego 8, 70-550 Szczecin, pok. 32 z dopiskiem: **„Konkurs na opracowanie koncepcji wizualnej „witacza” Województwa Zachodniopomorskiego – nie otwierać!”**
6. Prace dostarczone przesyłką pocztową powinny być zapakowane w sposób chroniący je przed uszkodzeniem.
7. Koszty przesyłki ponoszą Uczestnicy. Złożone projekty prac nie podlegają zwrotowi.
8. Organizator nie bierze odpowiedzialności za ewentualne uszkodzenia lub zniszczenia źle zabezpieczonych prac.
9. Prace konkursowe należy składać w sposób i w formie zapewniającej tajność i anonimowość.
10. Termin przyjmowania projektów upływa: 30 czerwca 2015 r. . O złożeniu projektu w terminie decyduje data wpływu do Sekretariatu Konkursu lub data stempla pocztowego, bądź data nadania przesyłki pocztą kurierską.

§ 7

Procedura oceny projektów

1. Wstępnej oceny zgłoszeń pod kątem formalnym dokonuje Biuro Promocji Gabinetu Marszałka Urzędu Marszałkowskiego Województwa Zachodniopomorskiego.
2. Wyboru zwycięskiego opracowania koncepcji wizualnej „witacza” dokonuje powołana przez Organizatora Komisja Konkursowa (zwana dalej Komisją) na posiedzeniu zamkniętym.
3. Prace niespełniające wymagań określonych w Regulaminie nie będą rozpatrywane przez Komisję Konkursową.

§ 8

Kryteria oceny oraz waga kryteriów oceny

1. Komisja dokonuje oceny opracowanych koncepcji wizualnych „witaczy” w oparciu o kryteria oceny poprzez przyznanie określonej liczby punktów przewidzianych dla danego kryterium.
2. Za każde z poniższych kryteriów każdy członek Komisji Konkursowej może przyznać każdej koncepcji wizualnej „witacza” od 1 do 5 punktów:
  - a/ kreatywność, oryginalność,,
  - b/ zbieżność z Systemem Identyfikacji Wizualnej Województwa Zachodniopomorskiego,,
  - c/ czytelność projektu i jasność przekazu,,
  - d/ przekazanie informacji o regionie nowoczesnym dzięki środkom finansowym pozyskanym z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego,,
  - f/ wykorzystanie nowoczesnych technologii zasilania (energii wiatrowej lubi/ słonecznej),
  - g/przekazanie podstawowych informacji o walorach turystycznych i gospodarczych Województwa.
3. Maksymalna liczba punktów przyznanych przez jednego członka Komisji wynosi 30 pkt.

4. Ostateczna suma punktów, jakie prace otrzyma w Konkursie to suma punktów przyznanych przez członków Komisji Konkursowej podzielona przez ilość osób oceniających projekt.
5. Laureatem konkursu zostaje autor pracy, która zdobędzie największą ostateczną sumę punktów.
6. Organizator zastrzega sobie prawo niewyłonienia zwycięzcy.
7. Decyzja Komisji w sprawie przyznania nagród jest ostateczna i nie podlega odwołaniu.
8. Tryb działania Komisji określa Regulamin Prac Komisji Konkursowej stanowiący Załącznik nr 3 do niniejszego Regulaminu.

§ 9

Rozstrzygnięcie konkursu i sposób podania do publicznej wiadomości wyników konkursu

1. Rozstrzygnięcie Konkursu nastąpi w terminie do dnia 17 lipca 2015 r., chyba że zajdzie konieczność ponownego zebrania się Komisji Konkursowej. W tej sytuacji nowy termin zostanie opublikowany na stronach internetowych Organizatora związanych z Konkursem.
2. Rozstrzygnięcie konkursu zatwierdza Organizator.
3. W przypadku niespełnienia przez wszystkich Uczestników zapisów § 6 ust. 8 oraz § 5 ust 1-5 Organizator zastrzega sobie prawo niewyłonienia zwycięzcy.
4. Ogłoszenie wyników Konkursu nastąpi w ciągu 7 sierpnia 2015 r. dni kalendarzowych od daty zatwierdzenia rozstrzygnięcia Konkursu przez Organizatora. Po tym terminie nastąpi publikacja na stronie internetowej województwa: www.rpo.wzp.pl, www.wzp.pl poprzez podanie imienia i nazwiska zwycięzcy, na co Uczestnik wyraża bezwarunkową i nieodwołalną zgodę.
5. Autor/autorzy zwycięskiej pracy zostaną powiadomieni o wynikach Konkursu, po zatwierdzeniu wyników przez Organizatora.

§ 10

Rodzaj i wysokość nagród

1. W Konkursie zostanie przyznana jedna pieniężna nagroda główna w wysokości: 10 000.zł. brutto (słownie: dziesięć tysięcy złotych brutto) pomniejszona o wszelkie należności o charakterze publicznoprawnym w tym składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, w zależności od formy prawnej zwycięzcy Konkursu.
2. W przypadku gdy zwycięzcą Konkursu jest zespół nagroda opisana w ust. 1 zostanie proporcjonalnie przydzielona każdemu z członków zespołu.
3. Nagroda będzie płatna w terminie 14 dni od dnia wyłonienia zwycięzcy Konkursu, przelewem na rachunek bankowy laureta wskazany w Umowie (Załącznik nr 2)
4. Komisja może przyznać nagrodę wyróżnienia w postaci nagrody rzeczowej lub finansowej.
5. W przypadku przyznania zespołowi Uczestników nagrody wyróżnienia przyznawana jest jedna nagroda rzeczowa lub finansowa na cały zespół.
6. Nagroda finansowana jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego

§ 11

Ochrona danych osobowych

1. Administratorem danych osobowych jest Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego.
2. Dane osobowe zbierane są w celu prawidłowego przeprowadzenia Konkursu. Dane osobowe nagrodzonych uczestników (laureatów) mogą być przekazane osobom trzecim w zakresie związanym z organizacją Konkursu, jak i podlegać publikacji w ramach realizacji przez Organizatora majątkowych praw autorskich do stworzonego projektu „witacza” Województwa Zachodniopomorskiego.
3. Biorący w Konkursie udział Uczestnicy wyrażają zgodę na przechowywanie, przetwarzanie i wykorzystanie przez Organizatora Konkursu lub podmiot przez niego upoważniony, danych osobowych w celu prawidłowego przeprowadzenia Konkursu (zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 roku o ochronie danych osobowych).
4. Wyrażenie zgody na przetwarzanie danych osobowych jest dobrowolne, a uczestnik ma prawo w każdym czasie cofnąć na przetwarzanie swoich danych osobowych.

5. Uczestnikom przysługuje prawo zgłoszenia sprzeciwu co do ich przetwarzania przez Organizatora Konkursu. Wszelkie oświadczenia w tym zakresie można składać bezpośrednio na adres poczty elektronicznej promocja@wzp.pl

§ 12 Postanowienia końcowe

1. Organizator nie ponosi odpowiedzialności za zagubione, niekompletne, uszkodzone prace lub opóźnione zgłoszenia do Konkursu.
2. Organizator Konkursu nie ponosi odpowiedzialności za ewentualne problemy techniczne, mające wpływ na wypełnianie warunków Konkursu, a w szczególności nie ponosi odpowiedzialności za wadliwość działania łączy internetowych czy połączenia i funkcjonowanie sprzętu telekomunikacyjnego, usługi pocztowe i kurierskie lub za działalność innych osób.
3. Osoby, które nie spełnią któregokolwiek z wymogów określonych w niniejszym Regulaminie lub podały nieprawidłowe informacje, zostaną wyłączone z Konkursu.
4. Laureaci nagrodzonych prac zachowują prawo do wykorzystania informacji o wygranej w niniejszym Konkursie.
5. Regulamin Konkursu, Formularz Zgłoszeniowy, Umowa, Regulamin Pracy Komisji Konkursowej są udostępnione na stronach Internetowych Organizatora - www.rpo.wzp.pl, www.wzp.pl.
6. Organizator Konkursu zastrzega sobie możliwość zmiany niniejszego Regulaminu. Informacje o wprowadzanych zmianach będą publikowane na stronach Organizatora. Zmiany wchodzi w życie z dniem ich publikacji.
7. Organizator Konkursu zastrzega sobie prawo odwołania Konkursu bez podania przyczyny w każdym czasie.
8. Organizator zastrzega sobie prawo przerwania, zmiany lub przedłużenia Konkursu w razie wstąpienia przyczyn od niego niezależnych.
9. Regulamin Konkursu dostępny jest także w Sekretariacie Konkursu, a szczegółowe informacje o Konkursie można uzyskać, pisząc na adres: mmarkowicz@wzp.pl, akempkiewicz@wzp.pl
10. Organizator Konkursu ma wyłączne prawo rozstrzygnięcia problemów, których niniejszy Regulamin nie reguluje.
11. Niniejszy regulamin wchodzi w życie z dniem rozpoczęcia Konkursu, tj. ogłoszenia Konkursu na stronie internetowej Organizatora.

PODSTAWOWE WALORY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

- wyjątkowe położenie regionu, które daje szansę wykorzystania w działaniach gospodarczych bogatego wachlarza środków transportu: wodnego, kolejowego, lotniczego oraz drogowego,
  - Województwo posiada bogate tradycje związane z gospodarką morską (przemysł okrętowy, rybołówstwo, turystyka nadmorska),
  - ponad połowa powierzchni województwa to tereny rolnicze, co daje szansę na inwestycje oraz rozwój branży rolnej i spożywczej,
  - wysokie walory przyrodnicze dla rozwoju turystyki (Morze Bałtyckie, Pojezierza Wałeckie oraz Drawskie),
  - szczególne walory inwestycyjne dla rozwoju turystyki, głównie w pasie nadmorskim Województwa oraz Pojezierzach Drawskim oraz Wałeckim,
  - duże możliwości produkcji energii odnawialnej (rośliny energetyczne, farmy wiatrowe), co w połączeniu z rozwojem turystyki sprawia, iż Województwo Zachodniopomorskie może stać się symbolem rozwoju zrównoważonego z wykorzystaniem nowoczesnych technologii wspierających gospodarkę regionalną.
  - wykształcone kadry i czterysta hektarów wolnych terenów w specjalnych strefach ekonomicznych. Sektory strategiczne dla województwa ujęte w strategii rozwoju regionalnego to przede wszystkim: gospodarka morską, gospodarka przemysłowa, turystyka, rozwinięte usługi komercyjne i wirtualne, przemysł informacyjny, przemysł komputerowy, przemysł telekomunikacyjny, usługi informatyczne i informacyjne, biotechnologie, technologie genetyczne, usługi konsultingowe, usługi wiedzy oraz rozwój telemetriki.(?)
- Preferencyjne warunki prowadzenia działalności gospodarczej występują w Województwie m.in. w 4 Specjalnych Strefach Ekonomicznych takich jak:
- Kostrzyńsko-Słubicka SSE, podstrefy: gm. Barlinek, gm. Goleniów, gm. Gryfino, gm. Karlino, gm. Police, m. Białogard, gm. Łobez, gm. Dębno, gm. Kamień Pomorski, gm. Karlino, gm. Nowogard, gm. Pełczyce, gm. Szczecin
  - SSE Euro-Park Mielec, podstrefa: m. Szczecin,
  - Pomorska SSE, podstrefa: m. Stargard Szczeciński,

- Słupska SSE, podstrefy m. in.: Koszalin, Szczecinek, Wałcz, Polanów, Kalisz Pomorski, Karlinko, Łaski Koszalińskie, Tychowo, Darłowo.

W regionie zachodniopomorskim swoje miejsce znaleźli inwestorzy z całego świata. Co nocz Goleniowskiego Parku Przemysłowego wyjeżdżają samochody przewożące łopaty do turbinwiatrowych, wyprodukowane przez duńskiego potentata LM Wind Power Blades. W samym Goleniowie swoją centralę ulokował Swedwood, szwedzki koncern z branży drzewno-meblarskiej związany z Ikea. Tartaki i zakłady produkcyjne należące do koncernu rozsiadły się po całym regionie i kraju. W stolicy województwa zainwestował duński producent piwa Carlsberg, a dwa z sześciu projektów z branży BPO sfinalizowanych w 2009 roku w Polsce trafiło właśnie do Szczecina. Włoski UniCredit i duński Coloplast dowodzą atrakcyjności miasta dla inwestycji usługowych. Drugi ośrodek regionalny, Koszalin, stał się domem dla Royal Greenland Seafood, największego w Europie przetwórcy ryb, a portugalski Jeronimo Martins uruchomił tu centrum logistyczne. W Parku Przemysłowym Nowoczesnych Technologii w Stargardzie Szczecińskim japoński Bridgestone produkuje opony do samochodów ciężarowych i autobusów. Tuż obok nowoczesny zakład otworzył Cargotec, światowy potentat w produkcji urządzeń i maszyn do transportu i przeładunku towarów. Zdaniem Harriego Ojala, Wiceprezesa fińskiego Cargotec Corporation, miejsce ich inwestycji *posiada wszystkie cechy pozwalające prowadzić działalność gospodarczą: bliskość do europejskich klientów, port, autostrady, odpowiednie rozwiązania logistyczne i plany inwestycji drogowej.*

Wymienione projekty to tylko kilka przykładów udanych inwestycji zagranicznych w Zachodniopomorskim, w którym zarejestrowanych jest ponad cztery tysiące firm z kapitałem zagranicznym. Wśród nich dominują inwestorzy z Niemiec, Skandynawii i pozostałych krajów europejskich, ale ofertę regionu docenili również Amerykanie, Chińczycy, Hindusi, Japończycy i Koreańczycy. Dominujące znaczenie w regionalnej gospodarce ma turystyka, co wynika z walorów przyrodniczych regionu. Pobyt w Zachodniopomorskim pozwoli nie tylko wypocząć, ale także poprawić stan zdrowia i kondycję. Natura stworzyła tu znakomite warunki sprzyjające leczeniu i regeneracji organizmu. Naturalne walory lecznicze - klimat, bogate złoża borowiny i solanki - stanowią podstawę funkcjonowania licznych uzdrowisk. Inwestorom, których zainteresowały atuty i potencjał Pomorza Zachodniego, profesjonalną i bezpłatną pomoc na każdym etapie procesu inwestycyjnego zapewnia Centrum Obsługi Inwestorów i Eksporterów Urzędu Marszałkowskiego, które jest regionalnym partnerem Polskiej Agencji Informacji i Inwestycji Zagranicznych S.A. COIE zwane jest *one stop shop* ze względu na szeroki zakres wsparcia, jakie oferuje, począwszy od informacji na temat warunków prawnych lokowania inwestycji w Zachodniopomorskim, poprzez oferowane programy wsparcia, zachęty inwestycyjne, a skończywszy na konkretnych ofertach działek inwestycyjnych, dostępnych w bazie ofert inwestycyjnych.

Siłą Województwa Zachodniopomorskiego w rozwoju turystyki jest różnorodność walorów naturalnych oraz ich położenie geograficzne, a także walory dziedzictwa kulturowego Regionu. Położone w północno-zachodniej części Polski, graniczące z Niemcami, a przez Bałtyk z Danią i Szwecją, Województwo Zachodniopomorskie należy do najpiękniejszych i najbardziej atrakcyjnych turystycznie regionów kraju. Sama natura predestynuje tę okolicę do roli turystycznego giganta. Charakterystyczne dla tego terenu są liczne krainy pojezierne z bogatą fauną i florą, czystymi wodami, a przede wszystkim 185-kilometrowy pas wybrzeża Bałtyku, plaże pokryte piaskiem oddzielone od łąd wydmami z unikatową roślinnością i klifami. Specyfika położenia Województwa oraz wynikająca z tego różnorodność walorów przyrodniczo-krajobrazowych, wpływa na wysoką atrakcyjność turystyczną tego obszaru.

Najważniejsze atuty turystyczne wynikające z położenia Regionu:

- Atrakcyjne nadmorskie położenie, w niedalekiej odległości od Danii i Szwecji.
- Graniczy z Niemcami, dużym rynkiem potencjalnych turystów.
- Posiada ciekawą rzeźbę terenu ukształtowaną przez działalność lodowca.
- Oferuje atrakcyjne walory środowiska naturalnego.
- Niska, w porównaniu ze średnią krajową, gęstość zaludnienia.

Walory turystyczne

Woda i las to podstawowe komponenty warunkujące rozwój turystyki i rekreacji, którymi Województwo Zachodniopomorskie dysponuje w znacznych ilościach. Woda jest jednym z najważniejszych zasobów użytkowanych środowiska przyrodniczego, odgrywającym znaczną rolę w kształtowaniu atrakcyjności turystycznej Regionu.

Wody

Charakterystyczną cechą Województwa Zachodniopomorskiego jest obfitość wód powierzchniowych. Wody powierzchniowe obszaru lądowego i morskie wody wewnętrzne zajmują łącznie 5,7 % obszaru Województwa (średnia krajowa wynosi 2,6 %) i 15,7 % powierzchni wód kraju. Pod tym względem Województwo Zachodniopomorskie zajmuje 2 miejsce w kraju po Województwie Warmińsko-Mazurskim.

Bałtyk

Najistotniejszym dla turystyki obszarem Województwa jest wybrzeże morskie Bałtyku. Występuje tu cały zespół walorów środowiska jakie daje styk łąd z morzem. Wybrzeże Pomorza zachodniego to: szerokie, piaszczyste plaże z wydmami i lasami oraz płytkimi jeziorami nadmorskimi. Atrakcję krajobrazową stanowią na tym obszarze klifowe urwiska, z których jedno z najpotężniejszych (95 metrów wysokości) znajduje się w Międzyzdrojach i stanowi popularny punkt widokowy. Strome

urwiska wykształcone są także w paru innych punktach wybrzeża. Obszar nadmorski Województwa Zachodniopomorskiego charakteryzuje się najkorzystniejszymi warunkami klimatycznymi w całym basenie Morza Bałtyckiego. Specyficzny mikroklimat w powiązaniu ze zdrowotnymi właściwościami wody morskiej oraz obecnością źródeł wód węglnych i złóż surowców leczniczych, sprzyja rozwojowi funkcji sanatoryjnej i uzdrowiskowej. Poza typową turystyką rekreacyjną i wypoczynkową, bliskość morza stwarza warunki do rozwoju sportów wodnych i różnych form turystyki aktywnej oraz kwalifikowanej.

Pojezierza

Drugim obszarem o istotnym znaczeniu dla rozwoju turystyki są pojezierza powiązane w większości z terenami leśnymi. Na obszarze Województwa znajduje się ponad 1.600 jezior o powierzchni powyżej 1 ha zgromadzonych głównie na pojezierzach: Drawskim, Wałeckim, Myśliborskim i Wełtyńskim. Do największych zbiorników wodnych Województwa (powyżej 1.000 ha) zaliczamy 7 jezior: Dąbie (5,5 tys ha- największe jezioro deltowe w Polsce), Miedwie (3,5 tys ha), Jamno (2,2 tys ha), Drawsko, Wielimie, Bukowo, Lubie. Jeziora Dąbie i Miedwie zajmują odpowiednio IV i V miejsce w Polsce pod względem powierzchni, a Drawsko II miejsce pod względem głębokości (79,7m).

Zalew Szczeciński

Najbardziej charakterystycznym zbiornikiem wodnym, stwarzającym doskonałe warunki dla rozwoju rekreacji i turystyki aktywnej oraz kwalifikowanej jest Zalew Szczeciński o powierzchni 687 km² (w tym w granicach Polski – 410 km²). Zalew wchłania potężny strumień wód Odry i oddaje je morzu trzema cieśninami – Świną, Dźwiną i Pianą. Po obu stronach Zalewu Szczecińskiego znajduje się znaczna ilość przystani jachtowych i portów, sprzyjających rozwojowi turystyki i sportów wodnych na tym obszarze.

Rzeki

Na terenie Województwa Zachodniopomorskiego dobrze rozwinięta jest sieć rzek. Główną rzeką regionu jest Odra, jedna z dwóch największych rzek w Polsce. Głównymi, bezpośrednimi dopływami w granicach Województwa są rzeki: Myśła, Kurzyca, Słubia, Rurzyca, Tywa, Płonia, Ina, Gunica. W okolicach zbiorników wodnych gnieźdzą się ptaki wodne i błotne m.in. perkozy, kurki wodne, łabędzie nieme i krzykliwe, czaple, dzikie gęsi, bociany, kormorany i żurawie. Wiele cieków wodnych łączy się ze sobą za pomocą różnych zbiorników wodnych, co stwarza dogodne warunki dla turystycznego tworzenia i użytkowania szlaków wodnych. Specyficznym obszarem, oferującym odmienny rodzaj produktu turystycznego niż tereny nadmorskie i pojezierza jest dolina oraz obszar ujściowy Odry. Jest to specyficzny teren, gdzie obszary atrakcyjne ze względów przyrodniczych, słabo przekształcone przez człowieka, przeplatają się z terenami silnie zurbanizowanymi.

Lasy

Lasy w Województwie Zachodniopomorskim spełniają ważną funkcję ekologiczną i stanowią o dużej atrakcyjności turystycznej regionu. Obszary leśne na terenie Województwa zajmują powierzchnię ponad 8.000 km², co stanowi ok. 36,03% ogólnej powierzchni (w niektórych gminach lesistość przekracza 50%). Lasy Województwa są częściowo udostępniane turystom poprzez system szlaków turystycznych, ścieżek rowerowych i dydaktycznych. Jednocześnie tworzone są na tych terenach miejsca biwakowe, parkingi

i miejsca postojowe pojazdów.

Turystyka aktywna i specjalistyczna

Ze względu na różnorodność walorów w Regionie, formami turystyki aktywnej i specjalistycznej preferowanymi do rozwoju w Województwie są:

- **Turystyka wodna.**
- **Turystyka piesza i rowerowa.**
- **Turystyka specjalistyczna obejmująca takie dziedziny aktywności, jak:**
- **turystyka zdrowotna i uzdrowiskowa**
- **golf,**
- **turystyka konna,**
- **myślistwo,**
- **wędkarstwo,**
- **sportowa.**

Krajobraz kulturowy Województwa Zachodniopomorskiego jest zróżnicowany. Obiektem zainteresowania turystycznego są w Województwie przede wszystkim bardzo liczne budynki i obszary zabytkowe. Do najbardziej charakterystycznych i atrakcyjnych form decydujących o charakterze krajobrazu kulturowego Województwa należą:

- Układy staromiejskie o średniowiecznej metryce z kościołami farnymi, ratuszami i zespołami zabudowy mieszczańskiej, głównie XIX-wiecznej (m.in. Cedynia, Darłowo, Lipiany, Maszewo, Mieszkowice, Trzcińsko-Zdrój, Trzebiatów), a także odbudowane zespoły staromiejskie w Szczecinie i Kołobrzegu;

- Średniowieczne systemy obronne miast z wieżami, basztami, bramami i fosami z okresu średniowiecza, zachowanymi niemal w pełni, m.in. w Pyrzycach, Reczu, Moryniu, Stargardzie Szczecińskim, Trzcińsko-Zdroju, Lipianach, Maszewie. Wśród nich zachowały się egzemplarze obronnej architektury miejskiej klasy europejskiej jak np. Brama Świecka i Barnkowska w Chojnie, Brama Wolińska w Goleniowie, Bramy Wałowa, Portowa i Pyrzycka w Stargardzie Szczecińskim, także Baszta Pijacka w Pyrzycach - wkomponowana w mury obronne czworoboczna baszta

śluząca w Średniowieczu jako izba wytrzeźwień;

- Ośrodki władzy książęcej, biskupiej i rycerskiej w: Szczecinie, Darłowie, Pęzinie, Swobnicy, Świdwinie, Płotach oraz relikty zamków w Dobrej, Karlinie, Starym Drawsku, Drawnie, Golczewie;
- Budowle sakralne, od średniowiecza po XIX wiek; do najcenniejszych należą katedra w Kamieniu Pomorskim i w Kołobrzegu, a także kościoły Mariackie w Gryfinie, Baniach, Stargardzie Szczecińskim, Chojnie, Trzebiatowie, Trzcińsko-Zdroju;

- Granitowe kościoły z XII-XIII w. w części południowo-zachodniej Województwa, m.in. w gminie Moryń, Chojna, Mieszkowice;

- Ryglowe kościoły z XVII-XVIII w. głównie w północno-wschodniej części Województwa;

- Zespoły zabudowań poklasztornych cysterski, joannitów, norbertanów, templariuszy; pozostały one świadectwem związków i wpływów Europy Zachodniej na terenach Pomorza (Bierzwnik, Chwarszczany, Cedynia, Kołbacz, Marianowo, Jasienica, Pełczyce, Rurka, Połczyn-Zdrój);

- Założenia dworsko-pałacowo-parkowe z folwarkami, wpisane w krajobraz większości wsi zachodniopomorskich (jak unikatowe barokowe złożenia w Świerznie i Niepłocku, park w Zatonii Dolnej);

- Układy ruralistyczne z zachowaną zabudową zagrodową, murowaną i ryglową (np. w rejonie Pырzyc, pasa nadmorskiego – Jamno, Łabusz);

- Zabytki sztuki i rzemiosła artystycznego stanowiące wyposażenie kościołów i rezydencji (np. wnętrza katedry w Kamieniu Pomorskim, kościoła w Brzesku oraz w Muzeum Narodowym w Szczecinie i Muzeum w Koszalinie);

- Architektura uzdrowska głównie w pasie nadmorskim (Świnoujście, Międzyzdroje, Dziwnów, Kołobrzeg) oraz w rejonach występowania leczniczych pokładów wód lub błot (Połczyn Zdrój, Trzcińsko Zdrój);

- Zabytki techniki i przemysłu związane z rozwojem przemysłu w XIX w., a także obiekty militarne będące pozostałościami po II wojnie światowej (umocnienia w rejonie Odry i Pojezierza Drawskiego, pasa nadmorskiego, pozostałości twierdzy kołobrzesckiej, poligon ciężkiej artylerii oraz bunkry i stanowiska artylerii nadbrzeżnej z czasów II wojny światowej w Darłowie). Do najbardziej atrakcyjnych możemy zaliczyć:

- Kolejka wąskotorowa Gryfice-Pogorzelica,
- Falochrony na wyspie Wolin – najdłuższy kamienny falochron w Europie
- System kanałów, śluz, jazów, m.in. Polderu Cedynskiego i Międzyodrza,
- Mosty zwodzone (Dziwnów) i rozsuwane (Darłowo),
- Umocnienia w rejonie Odry, pasa nadmorskiego i Wału Pomorskiego,
- Latarnie morskie

Podsumowując, najważniejsze walory turystyczne Pomorza Zachodniego:

- Blisko 185 km odcinek wybrzeża Morza Bałtyckiego (prawie połowa całego polskiego wybrzeża) wraz ze wszystkimi walorami – piaszczystymi plażami, wydrami, lasami i płytkimi jeziorami nadmorskimi - stanowi podstawę dla rozwoju turystyki rekreacyjno - wypoczynkowej, typu słońce-morze-plaża, aktywnej, specjalistycznej.

- Duże obszary pojezierzy (46% powierzchni Województwa), w tym 7 jezior powyżej 1.000 ha – są podstawą dla rozwoju turystyki rekreacyjnej, aktywnej, specjalistycznej (sporty wodne, żeglarsstwo, nurkowanie, wędkarstwo).

- Obszary pojezierne dysponują znacznymi rezerwami do wykorzystania na cele turystyczne.

- Zalew Szczeciński posiada doskonałe warunki dla rozwoju różnych form turystyki aktywnej

- (dobrze rozwinięta infrastruktura turystyczna). Dobrze rozwinięta sieć rzek umożliwia uprawianie sportów wodnych oraz wędkarstwa.

- Występują dogodne warunki do tworzenia i użytkowania szlaków wodnych – spływy kajakowe.

- Niespotykane bogactwo fauny i flory na terenie obszaru ujściowego Odry – najpiękniejszym krajobrazem na świecie w latach 1993/1994 wg międzynarodowej organizacji „Naturfreunde Internationale” – daje podstawy do rozwoju turystyki krajoznawczej.

- Bardzo wysoka lesistość – 35% powierzchni Województwa – umożliwia realizowanie funkcji wypoczynkowej.

- Niespotykane walory uzdrowskie są dużą szansą na rozwój turystyki uzdrowskiej, sanatoryjnej.

- Istnieje możliwość wykorzystania dla celów zdrowotnych i rekreacyjnych występowanie wód geotermalnych.

- Niezwykle urozmaicona przyroda morskich wysp – Wolin i Uznam.

- Ponad 20% powierzchni Województwa zajmują tereny chronione, znajduje się tutaj ponad 1000 pomników przyrody.

- Najcenniejsze obszary objęte ochroną to – Woliński Park Narodowy, część Drawieńskiego Parku Narodowego, Park Krajobrazowy Dolina Dolnej Odry, Drawski Park Krajobrazowy, Iński Park Krajobrazowy.

- Bardzo bogaty krajobraz kulturowy Województwa;

- Liczne tereny i obiekty zabytkowe – możliwość tworzenia i eksploatacji szlaków

- krajoznawczych.

- Bogate zbiory muzeów w regionie, ze względu jednak na ograniczone środki finansowe, brak możliwości odpowiedniego wyeksponowania muzealiów.